

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 108 stemmer mod 22; 10 stemte hverken for eller imod.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om støtte til miljøinvesteringer.

(Lovforslag nr. L 145. Fremsat 10/1 78. Første behandling 27/1 78. Betænkning 13/4 78. Anden behandling 18/4 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Gert Petersen (SF):**

Vi var i sin tid med til at gennemføre loven om støtte til miljøinvesteringer. Den byggede for det afsnit, det her drejer sig om, på et låneprincip. Nu går man over til et tilskudsprincip. Vi ser på disse tilskud til erhvervslivet med meget skeptiske blikke. Vi beklager, at der sker den forringelse af loven, som åbenbart nu bliver gennemført, og vi agter at stemme imod den.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 118 stemmer mod 22.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændringer i vejlove.

(Lovforslag nr. L 24. Fremsat 11/10 77. Første behandling 28/10 77. Betænkning 6/4 78. Anden behandling 18/4 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 140 stemmer.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner [af Bertel Haarder (V), Gerda Møller (KF), Ingolf Knudsen (CD) og Chr. Christensen (KrF)].

(Lovforslag nr. L 212. Fremsat 16/3 78).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):**

Den 26. maj 1977 havde tinget til første behandling et forslag til lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner, der var fremsat af de samme partier, der i dag står som forslagsstillere. Forslagsstillerne ønskede ved den lejlighed at få gennemført Bent Christensen-udvalgets forslag med de af professor Flemming Woldbye stillede mindretalsforslag. Jeg sagde dengang, at jeg ikke anså lovforslaget, der indebar en helt ny styrelseslov, for et egnet udgangspunkt for en revision af den gældende styrelseslov, og jeg skal på den baggrund i dag udtrykke min glæde over, at der ikke blot er tale om en genfremsættelse af dette forslag, men at det nu fremsatte forslag fremtræder alene som et i øvrigt teknisk velgennemarbejdet forslag til ændring af styrelsesloven.

Bortset herfra er min glæde over forslaget behersket. Jeg er i og for sig ikke uenig i, at

[Undervisningsministeren]

der er bestemmelser i styrelsesloven, som man måske isoleret betragtet burde tage op til nærmere overvejelse. Men det er min umiddelbare holdning, at vi bør imødekomme institutionernes meget klart udtalte ønsker om i forbindelse med høringen om Bent Christensen-udvalgets betænkning at få ro til at gøre erfaringer med den gældende lov en tid endnu, inden man tager stilling til eventuelle mangler derved. Dette vil derfor være mit udgangspunkt ved de kommende drøftelser af forslaget.

Jimmy Stahr (S):

Jeg skal ikke dykke ned i enkeltheder i dette forslag til styrelseslov, men mere betragte det i lyset af, om vi står i en situation, hvor vi skal have en ny styrelseslov. Hvis vi skulle have det, kunne det være naturligt at tage udgangspunkt i et forslag som det foreliggende, al den stund forslaget jo bygger på et grundigt udvalgsarbejde. Men det afgørende for mig må være, at vi ikke står og mangler den. Jeg synes, at den høring, som ministeren omtalte, tydeligt viste, at brugerne ikke følte et aktuelt behov, men tværtimod ønskede lidt tid, og det synes jeg også ud fra en politisk betragtning vi skal give dem, da intet tyder på, at de højere uddannelsesinstitutioner er ved at gå op i sømmene. Jeg skal derfor på socialdemokratiets vegne afvise forslaget.

Halvgaard (FP):

I 1976 tilsluttede fem partier sig, at undervisningsministeren nedsatte et hurtigt arbejdende udvalg til at løse de problemer, der opstod ved gennemførelsen af styrelseslovene af 1970 og 1973. Man betegnede bl. a. disse problemer som problemer vedrørende kompetencefordeling mellem fakultets- eller fagråd på den ene side og studienævn på den anden side.

Det betød simpelt hen, at man herved erkendte, at styrelsesloven af 1973 på mange måder havde vist sig ikke at have virket efter hensigten og på mange måder havde været en fundamental misforståelse. Den var uhenigtsmæssig som grundlag for en fornuftig styring af de højere uddannelsesinstitutioner, fordi studenterindflydelsen i bl. a. studienævn efterhånden blev så faretruende, at det indebar en fare for undervisningens faglige

indhold. Ideen med, at spørgsmål af specifik karakter kan løses ved flertalsafgørelser i forsamlinger, der ikke er sammensat og valgt med henblik på at repræsentere den nødvendige fagkompetence, anses dog nu af flere og flere som ganske forfejlet. Jeg kan eksempelvis nævne sådan noget som forskningsproblematik, studiers faglige indhold, eksamenskrav osv.

Bent Christensen-udvalgets betænkning vedrørende en revision af loven fremkom i januar 1977. Den giver også udtryk for, at meget må rettes, hvis forholdene på vore universiteter skal leve op til de krav, samfundet med rette kan stille til den undervisning og forskning, der udøves.

Selv om kritikken af forholdene på vore højere uddannelsesinstitutioner anses for berettiget, vel nok af et flertal her i folketinget, så er der stadig væk ikke foretaget en revision af loven, til trods for at der foreligger en række forslag fra forskellige partier. Jeg mener, at det er yderst beskæmmende og et alvorligt tegn på manglende samarbejdsvilje partierne imellem her i folketinget.

Jeg mener også, at det sådan set er lidt forkert – men bevares, det kan man ikke bebrejde partierne – at 4 partier, uden at rette henvendelse til de partier, som specielt har beskæftiget sig med problemer omkring styrelsesloven, uden videre, uden på noget tidspunkt at rette henvendelse til andre partier, kommer med et nyt forslag til revision af styrelsesloven. Fremskridtspartiet har jo fremsat to forslag til en revision af loven med det samme hovedsigte, som ligger til grund for de ændringer af loven, de 4 partier hidtil har givet udtryk for, og som på en vis måde også er indeholdt i forslaget her.

Skal man vurdere det foreliggende forslag, så mener jeg, at det er utilstrækkeligt, jeg vil nærmest sige, at det er et vattet forslag. Det er ikke vidtgående nok til at løse de problemer, der eksisterer på vore uddannelsesinstitutioner. Det er et lovforslag, der ikke vil begrænse studenterindflydelsen, men tværtimod cementere den udvikling, der fortsat forhindrer hensyntagen til særlig fagkyndighed i undervisningen og forskningen. Forslaget er heller ikke udarbejdet på en sådan måde, at det forhindrer visse studentergrupper i fortsat at drive politisk virksomhed for skatteydermidler. Det er yderst betænkeligt, at der stadig væk kan udøves et bevidst politisk

[Halvgaard]

virke på vore universiteter, således at fagkundskaben i mange tilfælde tilsidesættes til fordel for et bestemt politisk mål.

Vi har stadig og har heller ikke glemt Roskilde universitetscenter som et eksempel på 1973-lovens utilstrækkelighed og uansvarlighed. Vi har opnået, at både den nuværende og de forrige undervisningsministre, ja, hele folketinget, faktisk er blevet til grin, fordi vi ikke for længst har grebet ind og gennemført en forsvarlig revision af loven. Selv i udlandet er vi til grin, fordi vi naivt og i demokratiets navn skulle gøre vores uddannelsessystem så frit og så demokratisk og derved har gjort samfundet, og ikke mindst vore unge, en stor bjørnetjeneste.

Stort set de samme partier, som på en for samfundet ødelæggende måde har devalueret vor folkeskole i 1976, forkvaklede med styrelsesloven i 1973 forholdene på vore højere uddannelsesinstitutioner. Jeg mener derfor, det er på tide, at der foretages en revision af loven, men det er beklageligt, at vi befinder os i den situation at skulle udarbejde forslag om ændringer af en gældende lov, som i selve sin grundopfattelse er forfjet.

Mit parti har gang på gang understreget, at vi vil medvirke til at bringe orden i hele uddannelsessystemet fra folkeskole til de højeste uddannelsesinstitutioner. Men jeg vil samtidig understrege, at vi ikke vil medvirke til halve løsninger eller uholdbare, utilstrækkelige kompromiser, som der er lagt op til ved fremsættelsen af dette lovforslag.

Gerda Møller (KF):

Det konservative folkeparti har altid været af den opfattelse, at kvaliteten af den uddannelse, der gives på vore universiteter og højere læreanstalter, skal være den bedst mulige, og det bliver den kun, når det er højt kvalificerede faglige synspunkter, der lægges til grund for undervisning og forskning.

Vi har ikke noget imod medbestemmelse og demokrati, men for os er det også væsentligt, at faglig kompetence må have overvægt i de afgørelser, hvor det er rent faglige forhold, der skal tages stilling til. Det er da også grunden til, at vi i de senere år har arbejdet på at få den gældende styrelseslov ændret, både igennem forslag sammen med de partier, vi i dag samarbejder med på dette punkt,

og igennem støtte til nedsættelse af det såkaldte rektorudvalg i 1976.

Nogle mindre, men ikke uvæsentlige ændringer af valgreglerne har vi fået igennem, men en egentlig revision af loven er det stadig væk ikke blevet til. Og det til trods for, at der både her i folketinget og i debatten uden for disse fire vægge har været stærke tilkendegivelser om, at en effektivisering af styrelsesarbejdet på universiteterne og en styrkelse af fagkyndigheden var tiltrængt for at få sat punktum for eller skabt den størst mulige sikring mod visse gruppers politiske misbrug af deres indflydelse i de forskellige styrelsesorganer.

En sådan revision behøvede efter vor opfattelse ikke at føre til en helt ny lov eller til en gennemgribende forandring af den gældende lov, og derfor er vi meget tilfredse med, at det er lykkedes for os at fremsætte et forslag om ændringer, der bygger på den gældende lovs struktur. Da ordføreren for forslagsstillerne, hr. Bertel Haarder, skal redegøre for, hvad ændringerne går ud på, skal jeg afholde mig fra det her og bare indskrænke mig til nogle få bemærkninger.

Vi har i tidligere forslag foreslået, at centralstudienævnene bliver ophævet, fordi de som hovedregel har fungeret utilfredsstillende og også i visse tilfælde har været direkte uheldige på grund af deres politisering af universitetets hverdag. Ligeledes har vi foreslået noget af studienævnenes kompetence med hensyn til ansættelser og ansvaret for undervisningen flyttet til råd med en fagligt mere kvalificeret sammensætning, og det sker også igennem dette forslag. Derved vil man forebygge en lang række konflikter, som tidligere var forårsaget af, at det var forskellige organer med forskellig sammensætning, der havde kompetence til ansættelse af de forskellige lærerkategorier, og vi mener, at fagkyndigheden på grund af vores forslag bliver styrket.

Den kritik, der ofte fremføres mod den gældende styrelseslov, om, at den ikke sikrer en effektiv ledelse af de enkelte institutter, imødegår vi igennem indførelse af en obligatorisk 5 mands institutbestyrelse, der vil kunne arbejde effektivt og ved at overtage institutrådenes beføjelser kan forhindre, at disse bruger urimelig meget tid på store plenarmøder.

[Gerda Møller]

Endelig er der valgereglerne, hvor vi jo nåede et langt skridt frem i 1976, men ikke langt nok med hensyn til beskyttelse af mindretallene. Det klares nu ved, at vi foreslår forholdstalsvalgmåden som princip. Derved sikrer man en mere retfærdig repræsentation af de studerendes synspunkter. Ved at afskaffe de studerendes adgang til at kræve områdeopdeling forhindrer man samtidig muligheden for at omgå forholdstalsvalgmåden, som det skete i 1974, og man bliver fri for det store arbejde inden for de studerendes rækker med at samle alle de mange underskrifter. Vi mener, at man gennem disse regler sikrer retfærdige og demokratiske valg. Alle stemmer bliver lige meget værd ved mandatfordelingen, og alle stemmer kommer i betragtning ved mandatfordelingen.

Når man ser de uddannelsestilbud, som f. eks. de studerende ved nordisk institut på Århus universitet stilles over for, så kan der ikke være nogen tvivl om, at der er al mulig grund til at se på bl. a. studienævnets kompetence. Jeg var da glad for ministerens positive indstilling til, at der trænges til ændringer på nogle områder, og vi må så håbe på, at det ikke varer så forfærdelig længe, inden ministeren selv kommer med et forslag.

Mimi Jakobsen (CD):

Centrum-demokraterne er meget tilfredse med, at der igen bliver anledning til at debattere forholdene på de højere læreanstalter.

For det første finder vi det foreliggende forslag positivt, fordi der heri ligger en styrkelse af fagkyndigheden. Udviklingen mange steder har vist, at den såkaldte demokratisering er gået for vidt. Studenterindflydelsen må begrænses til de områder, hvor studenter er kompetente, og CDs opfattelse af demokrati omfatter ikke den udvidede og overdrevne adgang til medbestemmelse for hvem som helst uanset faglig baggrund.

Det er klart, at der opstår problemer ved at kræve, at det er de fagkyndige, der træffer afgørelserne, idet man vil beslaglægge tid hos dem, der fagligt skulle yde den bedste indsats. Men som sagt har udviklingen vist, at en styrkelse af fagkyndigheden er nødvendig, og derfor er det væsentligt, at man i dette forslag har søgt at nedskære mødetiden. Det er den anden væsentlige del af forslaget. Overalt hører man beklagelser over møderiet,

og masser af lærere føler mismod ved det, der ofte opfattes som tidsspilde.

Man skal imidlertid også passe på, at man ikke gennem denne rationalisering gør arbejdet mindre repræsentativt. F. eks. kan det være farligt, at ikke alle hovedområder er repræsenteret i budget- og forretningsudvalget, som overtager en væsentlig del af de kompetenceområder, der i dag ligger i konsistorium, og som skal foretage fordelingen af de økonomiske midler. Det er også glædeligt, at man i forslaget har fjernet de indirekte valgte centralstudienævn, som ikke mindst på grund af deres valgmåde er en misvækst i den nugældende styrelseslov.

Fagstudienævnene bliver efter forslaget det, som vi i virkeligheden ønsker at de skal være, nemlig de organer, hvor man drøfter den praktiske undervisningssituation for faget, men hvor man kun har taleret i forbindelse med overordnede faglige problemer; altså de bliver til praktiske samarbejdsudvalg, hvilket vi synes er en god idé.

Tanken om en rationalisering i forslaget er væsentlig. Det kan virke, som om oprettelsen af et forskningsudvalg går imod denne bestræbelse, men her må hensynet til fagkyndigheden gå foran. Måske skulle man dog, det kan vi drøfte i udvalget, tage skridtet fuldt ud ved i et sådant specielt udvalg som forskningsudvalget at udelukke det teknisk-administrative personale og de studerende, men det er som sagt noget, vi kan komme tilbage til.

Et tredje hovedpunkt i forslaget er indførelsen af de almindelige forholdstalsvalg. Siden 1970 har spørgsmålet om valgeregler, navnlig for de studerende, været et brændende spørgsmål. Det er glædeligt, at forslaget på dette område genindfører en mindretalsbeskyttelse, og her er, som også fru Gerda Møller var inde på, fjernelsen af områdeopdelingen for valg af studerende uhyre vigtig og også uhyre arbejdsbesparende i forhold til de tidligere loves krav om indsamling af et overmenneskeligt antal underskrifter.

Som det fremgår, er CD generelt tilfreds med de linjer, dette forslag er udtryk for, selv om det måske ikke på alle punkter opfylder vore ønsker. Vi glæder os over, at det nu er 4 partier, der står bag forslaget, og ikke længere som i 1974 er CD alene, der skal høre hånlige bemærkninger fra alle andre sider. Det må nu være på tide, at også social-

[Mimi Jakobsen]

demokratiet, radikale og retsforbundet anerkender, at der skal en kursændring til.

Ministerens og den socialdemokratiske ordførers bemærkninger var ikke lovende. Jeg vil derfor gerne til sidst citere en udtalelse fra ca. 60 pct. af lærerne ved DTH, en udtalelse, som klart viser, at det haster med en ændring:

»I de år, hvor den nugældende styrelseslov har været i kraft, har den på flere betydningsfulde punkter klart vist sig u hensigtsmæssig på grund af en række indbyggede og i praksis selvforstærkende mangler, som efterhånden er velkendte. Vi føler det som vor pligt at påpege, at såfremt styrelsesloven ikke ændres med henblik på at afhjælpe de omtalte mangler, må man frygte en forringelse i uddannelsen med følgevirkninger, der vil være til skade for samfundet, og som det vil være både vanskeligt, kostbart og tidkrævende at råde bod på. Endvidere må det påpeges, at styrelseslovens mangler har forårsaget en begyndende forringelse på forskningens område.«

Dette var en udtalelse, som klart viser, at det haster med en ændring.

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

Der gives ting i denne verden, som bliver bedre med årene. Det forslag, vi i dag behandler, hører ikke blandt disse. Da forslaget var til behandling i forrige samling, udtrykte en af forslagsstillerne håbet om, at sommeren og efteråret ville have en så gunstig indflydelse på det, at det ville kunne medføre en ændring af styrelsesloven, når det blev gennemført. Overvintringen har imidlertid ikke gjort det mere antageligt. Det er stadig Industrirådets ønske om bedre kontakt og større tilpasning af uddannelserne til erhvervslivets behov, der er det egentlige formål med dette forslag. Direkte hævdes det imidlertid, at det er bekymringen for fagniveauet og hensynet til løsningen af påståede problemer, der har ligget forslagsstillerne på sinde.

Med den nugældende styrelseslov fik universiteterne et tidssvarende ledelsessystem, som betegnede et brud med tidligere tiders eliteledelse, professorvælde, om man vil. Det var opbruddet på universiteterne i slutningen af 1960'erne og i samfundet i det hele taget, der fremtvang dette fremskridt. De kollegiale organer, som er sammensat af 50 pct. lærere,

25 pct. studerende og 25 pct. fra det teknisk-administrative område, fik indflydelse på alle områder af universiteternes styrelse.

Naturligvis er universiteterne underlagt love, cirkulærer og budgetter, vedtaget af centraladministrationen og folketingset. Men universiteterne har en lang tradition for selvstyre, og selv i dag besidder de en ikke ubetydelig autonomi. Det er de kollegiale organer, som administrerer universiteternes rammebevillinger og derved bl.a. også er med til at styre den forskning, som foregår rundt omkring på universitetsinstitutionerne. Men de kollegiale organer giver ikke ordre om udførelse af specielle forskningsopgaver, og de blander sig ikke i den enkelte forskers valg af metode og forskningsemne. Styrelsen foregår ved at prioritere bevillingerne mellem de enkelte fag, enkelte forskere eller grupper af forskere. Heri ligger til gengæld en indirekte vurdering af de igangværende og foreslåede projekter.

I sin nuværende form er styrelsesloven på mange måder utilstrækkelig. Den må uden tvivl forbedres på de punkter, hvor den hæmmer udviklingen af forskningens, undervisningens og administrationens kollektive og demokratiske natur. Ikke desto mindre er styrelsesloven en fremskudt bastion, som også i fremtiden vil være under angreb, og som aktuelt må konsolideres.

Kommunisterne har støttet forskningsfriheden både i programatiske skrifter og i dagsaktuelle udtalelser. Vi har støttet forskernes ret til selv at vælge deres forskningsopgaver. Vi har støttet universiteternes ret til selv at administrere deres rammebevillinger. Vi har støttet medbestemmelsen på universiteterne, bl.a. ved på det kraftigste at udtale os imod forslag til ændringer i styrelsesloven, som vil mindske de kollegiale organers, bestemte medarbejdergruppers eller de studendes medindflydelse.

Det foreliggende forslag tilsigter direkte at dreje udviklingen baglæns ved blandt rektorudvalgets forslag til styrelseslov at vælge den mest skrappe variant, hvad angår studenternes og det teknisk-administrative personales indflydelse. Vi må derfor afvise forslaget.

Niels Helveg Petersen (RV):

[Niels Helveg Petersen]

Dette lovforslag er jo fremsat så sent, at det jo ikke har været forslagsstillernes hensigt, at det skulle gennemføres i denne folketingsamling. Det er i hvert fald med de gældende regler sådan, at forslag, der fremsættes den 16. marts, normalt ikke skal gennemføres før sommerferien. Det synes jeg er udmærket, for det giver en afslappet atmosfære omkring forslaget og kan betyde, at man i udvalget kan få en afslappet diskussion om nogle af de principper, som forslaget fremhæver, uden at man skal skride til en øjeblikkelig gennemførelse. Så kan man jo senere på året, efter sommerferien, tage op til diskussion, hvilke elementer i forslaget der kan holde for en nærmere vurdering.

Udgangspunktet for forslagsstillerne har jo været Bent Christensen-udvalgets arbejde. Man må vel nok sige, at begivenhederne, efter at Bent Christensen-udvalget havde afsluttet sit arbejde, afslørede, at der fra uddannelsesinstitutionernes side ikke var noget ønske om, at man skulle skride til de store ændringer af styrelsesloven. En del steder – for ikke at sige mange steder – fungerer styrelsesloven jo tilfredsstillende, om end den nok i mange tilfælde er ganske tidkrævende.

Jeg skal ikke gå ind på alle enkeltheder i forslaget, men jeg vil dog fremhæve et par ting, som vi er særlig interesserede i at diskutere under udvalgsarbejdet. For det første mener vi det berettiget at sætte spørgsmålstegn ved de centrale studienævns funktion. Jeg vil nok sige, at deres funktion er tvivlsom, og at den ofte kan indebære en tidkrævende procedure uden at bidrage med noget voldsomt positivt. Vi mener også, det kan være nyttigt at diskutere valgmetoderne, både gennemførelse af forholdstalsvalgmetoden og underskriftskravene.

Vi vil altså deltage i en afslappet drøftelse af forslaget på denne side sommerferien. Vi er klar over, at der i den nuværende styrelseslov er problemer, som man på et tidspunkt bliver nødt til at tage op. Et par af punkterne har jeg nævnt her, det drejer sig bl. a. om det centrale studienævn og valgreglerne.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti er jo medforlagsstiller til dette forslag. Vi har hørt flere af medforlagsstillerne redegøre for enkeltheder i

forslaget, og ordføreren for forslagsstillerne vil senere svare på ordførernes indlæg. Derfor skal jeg ikke tage tingets tid nu med at gå i detaljer, men bare sige, at kristeligt folkeparti, al den tid vi har været herinde, har peget på, at styrelsesloven var forkert og burde ændres. Den kom frem i en tid med studenteroprør o. lign., hvor man ligesom ikke kunne få tingene demokratiseret nok. Det har vist sig, som mange frygtede, at det ikke gik så godt, som det skulle, og derfor har vi hele tiden peget på, at ændringer er nødvendige. Det faglige må styrkes, og vi mener også, det er meget væsentligt, at mindretallene sikres. Det har vist sig, at det er muligt at omgå de regler, der skulle sikre dette, og derfor håber vi, at forslaget kan blive vedtaget hurtigt.

Selvfølgelig kan vi i udvalgsarbejdet komme ind på ting, der måske skal ændres, men det er vigtigt, at der sker noget, og derfor håber vi på et hurtigt og positivt udvalgsarbejde.

Alfred Hansen (DR):

Jeg har tidligere gjort mig til talsmand for det synspunkt, at styrelsesloven ikke burde revideres på nuværende tidspunkt. Dette synspunkt har jeg fortsat. Nu stiller ministeren i udsigt, at der muligvis er et par steder, hvor vi skal have revideret loven, og jeg vil da imødesee med spænding og stor forventning, hvad det er for områder, ministeren har tænkt på. Jeg kunne forestille mig en ændring – hvis det skulle komme til realpolitisk drøftelse – på to områder, som jeg synes forslagsstillerne helt rigtigt gør opmærksom på i bemærkningerne.

Det ene drejer sig om at sikre en forholdsmæssig repræsentation af de studerendes anskuelser. Det skulle gerne være sådan, at der er et forhold mellem den repræsentation, som studenterne får, og de afgivne stemmer. Det eksempel, der er givet i bemærkningerne, dels fra Århus, dels fra København, må på lang sigt være særdeles utilfredsstillende. Det virker som en udemokratisk spærreregulering, og det mener jeg nok er noget, vi må tage op.

Det næste er, at man skal have fastsat, hvilke forskningsopgaver forskerne må forske i. Nogen skal jo bestemme det. Man kunne lade de studerende bestemme det, eller man kunne lade professorerne bestemme det,

[Alfred Hansen]

og man kunne i og for sig også lade folketinget bestemme det. Vi vil fra retsforbundets side være meget betænkelige ved at lade folketinget bestemme den slags, altså fastsætte nærmere regler for, hvilke opgaver der er kvalificerede til en nøjere undersøgelse, og hvilke der ikke er. Det må vi afvise. Vi ønsker heller ikke at komme tilbage til de tilstande, vi havde før den nuværende styrelseslov. Jeg synes, man kan konkludere, at der ikke må rides politisk-ideologiske kæpheste i forskningøjemed. Men vi må samtidig sikre forskernes frihed til at forske. Hvordan man så ellers kan kombinere disse to fundamentalt forskellige synspunkter, det må vi se på i udvalget. Det er muligt, der skal revideres noget her, men hverken forskere af højreorienteret eller venstreorienteret observans må ligesom på forhånd gives særlige begunstigelser.

Vi kan med disse ord ikke tilslutte os forslaget som helhed, men lad mig konkludere vore synspunkter vedrørende forslaget derhen, at retsforbundet ser behersket positivt på visse elementer i forslaget.

Steen Folke (VS):

Jeg vil gerne starte med at gentage nogle ting, jeg sagde afsluttende ved behandlingen af det forslag til forringelse af styrelsesloven for de højere uddannelsesinstitutioner, som de fire partier sidst kom med, og som var til første behandling den 26. maj 1977 (Folketingstidende 1976-77, 2. samling, sp. 5089):

»Takket være en omfattende mobilisering kom der en massiv afvisning af rektorudvalgets forslag ved de højere læreanstalter. På den baggrund kan de fire borgerlige partiers lovforslag heldigvis kun betragtes som en demonstration. At de har valgt at fremsætte forslaget i Flemming Woldbyes højrevariant, er logisk, men sådan set underordnet. Forskellen mellem Flemming Woldbyes og Morten Langes opfattelse af tingene drejer sig sandt at sige kun om nuancer. Men de herrer rektorer blev heldigvis grundigt underkendt på deres egne institutioner, hvilket er baggrunden for, at 4-partiforslaget nu bliver afvist herinde. Det betragter VS som en sejr for de progressive kræfter ved de højere læreanstalter.«

Det var altså de bemærkninger, jeg konkluderede med, sidst vi havde forslaget til

behandling. Nu er der sket det, at de fire partier har modereret deres udspil. I stedet for konsekvent at tage Flemming Woldbyes højrevariant har de fremsat et nyt forslag, der kun på visse punkter er Flemming Woldbyes variant, og som ellers i hovedsagen følger flertallet i rektorudvalget. Det gør det, som jeg sagde, ikke væsentligt bedre. Det er kun nuancer, der skiller. Det politiske sigte med det forslag, der nu er fremsat og til behandling her, er nøjagtig det samme. Det, det gælder om for de fire partier, er at indskrænke det demokrati, der er udviklet ved de højere uddannelsesinstitutioner. Det gælder først og fremmest om at begrænse de studerendes og det teknisk-administrative personales indflydelse på forholdene, og det lægger de fire partier for så vidt ikke skjul på.

En anden ting, som man stiler imod, er at indskrænke forskningsfriheden, og det er tydeligvis også noget væsentligt. Man kan i hvert fald nok fornemme, hvad det er for en del af den forskning, der foregår, som de fire partier gerne vil have gjort kål på. Det mener jeg ikke man behøver nære nogen tvivl om.

Man siger, at man gerne vil styrke fagkyndigheden. Nu er det ikke umiddelbart klart, hvad der menes med fagkyndighed – eller rettere; det er desværre meget klart, hvad forslagsstillerne mener, for de mener, at fagkyndighed, det er noget, som professorer pr. definition har og har utrolig meget af, mens andre med mere ydmyge titler ikke kan besidde nogen fagkyndighed. Det er meget fjernt fra universiteternes virkelighed i 1978, hvor man ikke behøver at være professor for at være fagkyndig. Der er faktisk mange andre, der er det. Der er sågar adjunkter, der er betydelig mere fagkyndige end masser af professorer på en lang række områder. Det er nok noget, som de fire partier ikke kan eller vil forstå, men det er faktisk en realitet.

Når vi kommer til forslagene om at ændre valgeregler for de studerende, så er det også ganske klart, at det, det i virkeligheden handler om, ikke er noget med, at man vil sikre fagkyndighed. For dér går forslaget i virkeligheden ud på, at man skal væk fra nogle bestemmelser i valgereglerne, som sikrer en vis faglig indsigt, fordi man bl. a. kan sikre en repræsentation af studerende fra forskellige fagområder. Her imødeser forslagsstillerne gerne som en konsekvens af deres forslag, at folk, der er iranske filologer, skal sidde og

[Steen Folke]

repræsentere nogle områder, der beskæftiger sig med helt andre ting inden for det humanistiske fakultet. Det er et udtryk for, at det i virkeligheden slet ikke er faglig indsigt, det drejer sig om; nej, det er nogle rent politiske hensyn, idet man vil sikre nogle borgerlige mindretal blandt de studerende en repræsentation.

Jeg kunne også spørge: hvad med at sikre mindretallene blandt lærerne? Det kunne være, der var nogle røde mindretal blandt lærerne. Hvorfor skal man ikke sikre deres indflydelse, når man nu lægger så megen vægt på at sikre de moderate studerendes indflydelse? Hvad med de mindretal, der er blandt lærerne? Hvorfor skal man ikke lave en tilsvarende ordning for dem, sådan at man kan sikre dem indflydelse?

Jeg synes, det er ganske klart, at det er nogle snævre, borgerlige politiske hensyn, der skal varetages med dette forslag. Jeg bemærkede med en vis glæde og tilfredshed den socialdemokratiske ordførers, hr. Jimmy Stahrs, kontante afvisning af det. Jeg må indrømme, at undervisningsministerens afvisning forekom mig noget mere forbeholden. Jeg tror, at det, man skal være opmærksom på i den kommende tid, det er ikke, at der er nogen risiko for, at det forslag, de fire partier har fremsat, bliver gennemført – det er endnu en gang demonstrationspolitik – men man skal måske nok bede universiteter og andre højere læreanstalter om at være opmærksomme på, at der godt kan ske visse forringelser, måske med socialdemokratisk medvirken, på enkelte områder. Det vil jeg selvfølgelig finde yderst beklageligt. Jeg håber ikke, det bliver tilfældet.

Bertel Haarder (V):

Jeg vil gerne indledningsvis kort resumere de tre hovedformål, vi har med dette forslag.

Vi vil for det første sikre, at faglig kompetence får afgørende indflydelse på studieændringer, ansættelser m. v. For det andet vil vi reducere mødetiden og effektivisere styrelsesarbejdet i de mange store styrelsesforsamlinger. For det tredje vil vi gennemføre forholdstalsvalgmåden fuldt ud og derigennem hindre delvis undertrykkelse af store mindretal blandt de studerende.

Forslaget har denne gang fået form af en række forslag til ændringer, i alt 15, i den

nugældende styrelseslov. Disse forslag er, som ordførerne også har opfattet, inspireret af det oplæg til styrelseslovsændringer, som et flertal i folketinget for 3½ år siden lod 4 rektorer udarbejde, men som sidste år i forsommeren overraskende blev forkastet af både regeringen og de radikale, idet man sagde, der var for mange nye organer, det gav for meget bureaukrati.

Denne kritik har nu fået de 4 partier til at ændre forslaget, så kritikken er imødekommet. De nye organer udgår på nær ét, nemlig forskningsudvalget, på konsistorieniveau, og dette organ bliver oven i købet frivilligt, man kan altså lade være med at have det. Denne kritik er altså imødekommet.

Samtidig indebærer forslaget en imødekomme af det krav, som vistnok næsten alle universitetsfolk har stillet – i hvert fald blandt lærere – nemlig kravet om, at skal man have tid til at klare alle sine forpligtelser, så må mødetiden sættes ned. Dette forslag indebærer faktisk en kraftig reduktion af mødetiden i de talstærke konsistorie- og institutråd, hvis beføjelser ifølge vort forslag for en stor dels vedkommende overføres til henholdsvis budget- og forretningsudvalg og institutbestyrelser. Derved skulle møderiet kunne blive begrænset, og dermed kunne vi også begrænse den udmattelse, som mange lærere og studerende og også det teknisk-administrative personale har givet udtryk for at de har følt i forbindelse med dette styrelsesarbejde.

De centrale studienævn bliver afskaffet. Beslutninger om studier og ansættelse af undervisningsassistenter flyttes fra studienævn, hvor de studerende har halvdelen af pladserne, til fakultets- og fagråd, hvortil der også indføres klageadgang vedrørende studienævn- og institutbestyrelsesafgørelser. Samtidig skal der være en ansvarlig lærer for hvert undervisningsområde, som skal være hovedmanden bag undervisningens tilrettelæggelse, instruktion af hjælpelærere og undervisningsassistenter samt udarbejdelse af eksamensopgaver m. v. Lærerne, det øvrige personale og de studerende bliver repræsenteret efter fordelingsnøglen 3:1:1 – i forskningsudvalget efter fordelingsnøglen 4:1:1 – således som det er tilfældet i Flemming Woldbyes mindretalsudtalelse til rektorforslaget. For lærernes vedkommende indskræn-

[Bertel Haarder]

kes valgbarheden for en række poster til lektorer og professorer.

Forslaget er et oplæg til forhandling, det vil jeg gerne understrege. Derfor er det bevidst udformet således, at en eventuel flertalsdannelse omkring nogle af punkterne straks kan føre til en vedtagelse i folketinget nu eller i næste samling uden at skulle afvente en gennemgribende revision. Jeg er glad for, at flere ordførere også har givet udtryk for, at dette forslag er anvendeligt som et forhandlingsoplæg. Jeg går ud fra, at man også dér har lagt mærke til, at man altså kan tage en del af det, hvis man ikke vil have det hele. Der er så at sige 15 punkter på dagsordenen, og man kan sætte krydser og minusser. Vi er glade for at få noget igennem, hvis ikke vi kan få det hele – sådan skal det opfattes.

Jeg håber, man virkelig har lagt mærke til, at de indvendinger, der blev fremført her fra talerstolen for et år siden mod vort daværende forslag, er der taget højde for. Jeg mener, der kommer til at hvile et tungt ansvar på de partier, som helt afviser at beskæftige sig med de store styrelsesproblemer, der er på universiteterne. Jeg påstår ikke, at det går ad Pommern til rundt omkring på universiteterne, slet ikke, men jeg vil gerne citere en lærer for en udtalelse, som jeg tror er meget ramrende. Han sagde:

»Det går, men det går kun i kraft af, at vi alle sover med bukserne på.«

Det tror jeg er en meget præcis beskrivelse af, hvorfor det stadig trods alt går nogenlunde godt de fleste steder på vore uddannelsessteder.

Jeg vil gerne minde om, at det ikke er mere end 2½ år siden, at vi havde en undervisningsminister – oven i købet den samme som den nuværende – som fremsatte et forslag til lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner, hvori der var en § 5, som lød:

»Der tillægges lærerrepræsentanterne såvel i centralstudienævn som i de faglige studienævn dobbelt stemme ved afstemninger om de i § 14, stk. 4, omhandlede sager.«

Det vil altså sige, vi har en minister, som i allerhøjeste grad selv har været inde på noget lignende, og som i hvert fald på et tidspunkt har følt det samme behov, som de fire forslagsstillende partier føler, for en stabilisering af forholdene på universiteterne og en sikring af fagkyndigheden. For det var jo lige

netop derfor, lærerne skulle have de to stemmer.

Jeg var glad for, at ministeren var betydelig mere velvillig i dag og oven i købet roste udformningen af forslaget. Det vil jeg gerne sige tak for. Jeg vil også sige tak til hr. Niels Helveg Petersen og hr. Alfred Hansen, hvis udtalelser jo tyder på, at vi har en situation, hvor ministeren nok bør overveje, om der i virkeligheden ikke er et flertal i folketinget, som ønsker visse ændringer. Der er grænser for, hvor længe man vil lade tingene gå, uden at der sker noget.

Det gælder specielt forholdstalsvalgmanden, som jeg kunne fornemme at et klart flertal i folketingssalen ønsker gennemført til bunds. Vi får på onsdag kl. 9 i undervisningsudvalget nogle studenterorganisationer i deputation, som vil fortælle os om netop dette; de har gjort det på skrift tidligere. Hvis man går ind for forholdstalsvalgmanden, så kan man ikke acceptere tilstanden, som den er. Der lægges alt for store hindringer i vejen for, at den almindelige forholdstalsvalgmand kan gennemføres. Muligheden for områdeopdeling har i nogen grad været misbrugt og bør derfor forhindres i fremtiden. Jeg håber, at vi efter besøget af den deputation, der kommer, kan invitere ministeren til samråd i undervisningsudvalget – hvor vi jo altid så gerne tager drøftelser med ministeren – og at vi ved den lejlighed kan få lagt en tidsplan for, hvornår vi kan få gennemført forholdstalsvalgmanden fuldt ud, for det er der ingen grund til at vente med.

Jeg vil godt tage fat på et enkelt spørgsmål, nemlig spørgsmålet om, hvad institutionerne egentlig mener om sagen. Det har her været anvendt som hovedargumentet både fra ministeren og fra den socialdemokratiske ordfører, at institutionerne jo havde udtalt sig for, at man ventede med styrelseslovsændringer. Det forstår jeg i og for sig godt, for det er store konsistorier, der har udtalt sig, dér sidder jo alle grupper repræsenteret, og der vil altid være en vis konservatisme. Det er altid lettest for dem, der leder mødet, at få sagen afgjort med, »at vi vil vente og se tiden an«. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at 5 demokratisk valgte rektorer har siddet og lavet et forslag, der ligner dette til forveksling. Det er 5 demokratisk valgte rektorer, så det kan ikke være helt uden grobund på de højere læreanstalter.

[Bertel Haarder]

Hr. Steen Folke havde den indvending, at det er da urimeligt, at man ikke også kan sikre mindretal blandt lærerne. Dertil vil jeg sige, at hvis vi ved at løse det problem kan få hr. Steen Folke med i et forlig, så er vi meget forhandlingsvillige på det punkt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Det politisk-økonomiske udvalg (20/4 78):

Udtræder: Glistrup

Nyt medlem: Kaare Prien

Retsudvalget (20/4 78):

Udtræder: Kjærulff-Schmidt

Nyt medlem: Kaare Prien

Erhvervsudvalget (20/4 78):

Udtræder: Nauerby

Nyt medlem: Kaare Prien

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 25. april kl. 13.00.

Angående dagsordenen henviste første næstformand til den i salen opslåede dagsorden.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste første næstformand til den ugeplan, der ville blive omdelt.

Mødet hævet kl. 13.53
